

QUẢN TRIỆT QUAN ĐIỂM CỦA ĐẢNG VỀ XÂY DỰNG ĐỘI NGŨ CÁN BỘ NGƯỜI DÂN TỘC THIỂU SỐ Ở NƯỚC TA HIỆN NAY

Lê Xuân Thủy*

Tóm tắt: Muốn vận động các dân tộc thiểu số (DTTS) làm cách mạng, phải có cán bộ, đảng viên là người DTTS. Họ là sợi dây liên hệ giữa Đảng và quần chúng các DTTS. Giữa họ và quần chúng các DTTS có mối liên hệ với nhau. Do đó, họ có điều kiện thuận lợi để đoàn kết và động viên nhân dân các DTTS phát triển sự nghiệp cách mạng và xây dựng ở miền núi, vùng đồng bào DTTS theo con đường mà Đảng đã chọn. Bài viết làm rõ quan điểm của Đảng về xây dựng đội ngũ cán bộ người DTTS ở nước ta hiện nay, đề xuất giải pháp góp phần khắc phục tình trạng trên.

Từ khóa: xây dựng đội ngũ, dân tộc thiểu số

Abstract: To mobilize ethnic minorities (ethnic minorities) to revolutionize, there must be officials and party members who are ethnic minorities. They are the link between the Party and the masses of ethnic minorities. Between them and the ethnic minorities are related by blood. Therefore, they have favorable conditions to unite and encourage people of ethnic minorities to develop revolutionary and construction careers in mountainous and ethnic minority areas along the path chosen by the Party. The article clarifies the Party's viewpoint on building a contingent of ethnic minority cadres in our country today, proposing solutions to overcome the above situation.

Keywords: staff development, ethnic minorities

Ngày nhận bài: 14/4/2020 Ngày sửa bài: 18/5/2020 Ngày duyệt đăng: 02/6/2020

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn chú trọng chăm lo xây dựng đội ngũ cán bộ nói chung, cán bộ người DTTS nói riêng. Đội ngũ cán bộ người DTTS là một bộ phận cấu thành đội ngũ cán bộ của cả nước, tham gia công tác trong một tổ chức của hệ thống chính trị, có đầy đủ tư cách, năng lực, trình độ đáp ứng yêu cầu của nhiệm vụ chính trị. Xây dựng đội ngũ cán bộ người DTTS vững mạnh toàn diện

là điều kiện cốt yếu bảo đảm cho sự phát triển toàn diện vùng đồng bào DTTS; góp phần quan trọng vào sự thành công của chiến lược đại đoàn kết toàn dân tộc ở Việt Nam. Vận dụng đúng đắn, sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, trong quá trình cách mạng, Đảng ta đã thường xuyên quan tâm đến xây dựng đội ngũ cán bộ người DTTS, được thể hiện những nội dung cơ bản sau:

^(*) PGS.TS, Học viện Chính trị Bộ Quốc phòng

1. Xây dựng, phát triển đội ngũ cán bộ DTTS là nhiệm vụ chiến lược của cách mạng Việt Nam. Ngay từ Đại hội I (3/1935), Đảng ta đã ra Nghị quyết về công tác DTTS và khẳng định, một trong những nhiệm vụ cấp bách phải thực hiện là đẩy mạnh xây dựng đội ngũ cán bộ DTTS, đáp ứng yêu cầu sự nghiệp cách mạng. Do xuất phát điểm điều kiện kinh tế - xã hội và trình độ dân trí vùng dân tộc nước ta còn thấp, nên chúng ta phải tổ chức lực lượng cán bộ vùng khác có chất lượng hơn giúp đỡ. Đảng ta xác định: “Muốn có cán bộ DTTS thì mỗi cán bộ nơi khác đến phải kèm một hay hai cán bộ địa phương để dìu dắt họ ngay trong công tác thực tế” [1, tr.271].

Trong những năm qua, trước yêu cầu công cuộc đổi mới toàn diện đất nước, nhất là bước vào thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, thì xây dựng đội ngũ cán bộ người DTTS là nhiệm vụ đặt ra càng cấp bách và yêu cầu chất lượng cao hơn. Trong Nghị quyết chuyên đề về công tác dân tộc trong tình hình mới, Đảng ta đã khẳng định: “Thực hiện tốt công tác quy hoạch, đào tạo bồi dưỡng (ĐTBD), sử dụng cán bộ là người DTTS cho từng vùng, từng dân tộc... coi trọng việc bồi dưỡng, đào tạo thanh niên sau khi hoàn thành nghĩa vụ quân sự làm nguồn cán bộ bổ sung cho cơ sở” [2, tr.7]. Từ đó đến nay, các Văn kiện, Nghị quyết của Đảng đã có sự bổ sung, hoàn thiện quan điểm, chủ trương, chính sách về xây dựng, phát triển đội ngũ cán bộ người DTTS, đáp ứng yêu cầu chung cả nước, cũng như từng vùng dân tộc, địa bàn. Chủ trương “Ở những địa bàn có đồng bào DTTS, phải có cán

bộ lãnh đạo là người DTTS phù hợp với cơ cấu dân cư” [3, tr.268], là vấn đề có tính nguyên tắc trong công tác tổ chức cán bộ của Đảng.

2. Thực hiện bình đẳng, đoàn kết, tương trợ và giúp nhau cùng phát triển trong xây dựng đội ngũ cán bộ người DTTS phù hợp với đặc điểm tộc người và yêu cầu nhiệm vụ từng giai đoạn cách mạng. Đây là quan điểm nhất quán của Đảng, đảm bảo cho việc xây dựng đội ngũ cán bộ người DTTS có sự tương ứng về phẩm chất, trình độ; nghĩa vụ, trách nhiệm gắn với quyền lợi; cống hiến gắn với hưởng thụ của cán bộ; sự phù hợp về cơ cấu thành phần dân tộc, địa phương. Ngay trong thời kỳ cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân, Đảng ta đã chỉ rõ: “Để thực hiện đầy đủ nguyên tắc các dân tộc bình đẳng về quyền lợi và nghĩa vụ, chính quyền ở xã phải gồm đầy đủ đại biểu các dân tộc trong xã. Từ xã đến tỉnh, tùy theo dân số các dân tộc ở địa phương nhiều hay ít mà định số đại biểu các dân tộc đó tham gia chính quyền” [3, tr.268]. Đảng ta luôn chú trọng xây dựng đội ngũ cán bộ DTTS toàn diện cả về số lượng và chất lượng, hài hòa về cơ cấu ngành nghề, tỷ lệ dân cư tộc người, đáp ứng đòi hỏi của thực tiễn trong từng giai đoạn cách mạng, “Thực hiện tốt công tác quy hoạch, ĐTBD, sử dụng cán bộ là người DTTS cho từng vùng, từng dân tộc. Trong những năm trước mắt, cần tăng cường lực lượng cán bộ có đủ năng lực, phẩm chất tốt đến công tác ở vùng dân tộc, nhất là các địa bàn xung yếu về chính trị, an ninh, quốc phòng” [4, tr.41].

3. Phát triển giáo dục, đào tạo vùng đồng bào dân tộc làm cơ sở tạo nguồn cán bộ người DTTS. Đảng ta chủ trương: “mở rộng và củng cố các trường phổ thông dân tộc nội trú, trường vừa học vừa làm, các trung tâm dạy nghề, các lớp dự bị cho con em các dân tộc miền núi vào các trường đại học và trường chuyên nghiệp đối với một số ngành nghề cần thiết. Thực hiện nguyên tắc ưu tiên đào tạo cán bộ dân tộc, cán bộ công tác ở miền núi học xong trở về địa phương phục vụ đồng bào các dân tộc” [5, tr.10]. Đồng thời “Thực hiện chương trình phổ cập giáo dục trung học cơ sở và các chương trình giáo dục miền núi, nâng cao chất lượng và hiệu quả giáo dục, đào tạo, nhất là hệ thống trường phổ thông dân tộc nội trú các cấp; đẩy mạnh việc tổ chức các trường mẫu giáo công lập; mở rộng việc dạy chữ dân tộc” [6, tr.38].

4. Xây dựng, phát triển đội ngũ cán bộ người DTTS là nhiệm vụ của cả hệ thống chính trị, của toàn dân, toàn quân và đồng bào DTTS. Ngay từ tháng 3/1935, Đảng ta xác định: “Trung ương Đảng các Xứ ủy và Tỉnh ủy trong những tỉnh có DTTS phải cử ra một số người chuyên nghiên cứu và chỉ đạo công tác vận động DTTS. Phải tổ chức đồng bào các DTTS vào Đảng và các tổ chức quần chúng cách mạng, bảo đảm người DTTS chiếm đa số trong các cơ quan lãnh đạo ở các vùng thiếu số” [13]. Từ chủ trương đúng đắn đó, Đảng ta đã xây dựng được đội ngũ cán bộ DTTS là nòng cốt cho các hoạt động cách mạng ở miền núi trong thời kỳ đấu tranh giành chính quyền. Bước vào thời kỳ đổi mới, việc huy động các nguồn lực để phát triển

đội ngũ cán bộ DTTS trở thành yêu cầu cấp bách. Nghị quyết Trung ương 7 (Khóa IX) nhấn mạnh: “Công tác dân tộc và thực hiện chính sách dân tộc là nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân, của các cấp, các ngành, của toàn bộ hệ thống chính trị” [6, tr.35].

Quan điểm của Đảng về xây dựng đội ngũ cán bộ người DTTS đã góp phần quan trọng vào xây dựng hệ thống chính trị vùng DTTS trong sạch, vững mạnh, thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, xây dựng đời sống văn hóa tinh thần phong phú, lành mạnh, giữ vững ổn định chính trị - xã hội, củng cố quốc phòng, an ninh trên địa bàn. Hiện nay cả nước có khoảng hơn 65.000 cán bộ, công chức là người DTTS, đạt tỷ lệ 12,2%, trong đó, ở trung ương là gần 6.900 người (5%); ở các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương là 57.660 người (14,83%). Có 50.969 lượt người đã được ĐTBĐ kiến thức về chuyên môn, nghiệp vụ; 22.229 lượt người được ĐTBĐ kiến thức về quản lý nhà nước và 10.516 lượt người được ĐTBĐ kiến thức về tin học văn phòng [8]. Trong quá trình công tác, ngoài những vốn kiến thức thực tế sau khi được đào tạo, cán bộ người DTTS còn có những thuận lợi nhất định khi gặp gỡ, tiếp xúc với người dân, họ đã góp phần làm tốt công tác tuyên truyền đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước đến với đồng bào. Cán bộ cơ sở mặc dù có tuổi đời, tuổi nghề khác nhau, với nhiều phương pháp công tác, nhưng họ đều có điểm chung là “chân đi, miệng nói, tay làm”. Họ là những người có năng lực, uy tín trong cộng đồng

dân cư, nhiệt tình, tâm huyết với công việc được giao. Nhiều vụ việc phức tạp, nhất là những “điểm nóng” diễn ra trên địa bàn đã được giải quyết kịp thời, triệt để, nhờ vai trò cán bộ người DTTS trong công tác vận động quần chúng. Bằng mối quan hệ họ hàng, làng xóm, đặc biệt là cách thức tuyên truyền, vận động, họ đã dễ dàng nắm bắt tâm tư, nguyện vọng của từng người dân để có biện pháp giải quyết thỏa đáng.

Tuy nhiên, hiện nay, việc xây dựng đội ngũ cán bộ người DTTS còn bộc lộ những hạn chế nhất định. Không ít cấp cơ sở, một số cán bộ DTTS có năng lực cụ thể hóa chỉ thị, nghị quyết cấp trên, xây dựng chương trình, kế hoạch và triển khai thực hiện nhiệm vụ phát triển địa phương còn hạn chế, yếu kém. Tác phong làm việc chưa mạnh mẽ, quyết liệt, còn bị chi phối bởi tâm lý gia đình, dòng tộc, bản làng... Vì thế, chưa đủ sức vận động nhân dân đổi mới tư duy phát triển kinh tế - xã hội, chưa mạnh dạn triển khai áp dụng thành tựu khoa học, kỹ thuật mới vào tổ chức sản xuất, kinh doanh, dịch vụ. Công tác kiểm tra, báo cáo đánh giá chính sách về công tác cán bộ DTTS chưa được chú trọng thường xuyên, chưa phản ánh kịp thời để bổ sung các chính sách cho phù hợp. Tỷ lệ cán bộ, công chức người DTTS chưa tương ứng với tỷ lệ dân số người DTTS... Trước những thách thức từ yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội, thực hiện các mục tiêu quốc gia, xây dựng nông thôn mới; sự chống phá quyết liệt của các thế lực thù địch trong và ngoài nước hòng chia rẽ mối quan hệ gắn bó máu thịt giữa đồng

bào dân tộc, đồng bào miền núi, vùng sâu, vùng xa với Đảng, Nhà nước, việc xây dựng đội ngũ cán bộ người DTTS càng đặt ra tính cấp bách trước mắt và chiến lược cơ bản lâu dài. Để quán triệt sâu sắc quan điểm của Đảng về xây dựng đội ngũ cán bộ người DTTS hiện nay và vận dụng vào thực tiễn, cần tập trung thực hiện tốt một số nhiệm vụ chủ yếu sau:

Một là, chủ động xây dựng nguồn và đổi mới công tác ĐTBĐ cán bộ người DTTS. Cần phải thống nhất nhận thức sâu sắc hơn nữa về cán bộ người DTTS, công tác xây dựng nguồn và ĐTBĐ đội ngũ cán bộ này là nhân tố quan trọng góp phần thúc đẩy sự phát triển toàn diện vùng dân tộc, vùng núi, vùng sâu, vùng xa. Thực tế cho thấy, chính sách ĐTBĐ cán bộ người DTTS chưa thật sự gắn kết với công tác quy hoạch và yêu cầu nhiệm vụ thực tế. Việc quy hoạch để ĐTBĐ dài hạn nhằm xây dựng đội ngũ cán bộ quản lý chưa được quan tâm đúng mức, chưa chủ động về nguồn cán bộ, chưa bố trí hợp lý về cơ cấu. Nội dung chương trình ĐTBĐ còn nhiều bất cập, nặng về lý luận, thiếu những nội dung quản trị hành chính, phương pháp phát triển tư duy, kỹ năng quản lý xã hội và xử lý rủi ro. Đáng chú ý, phần lớn chương trình ĐTBĐ hiện nay được áp dụng đại trà cho tất cả các vùng, thiếu nhiều nội dung cụ thể về kinh tế, xã hội, lịch sử, văn hóa địa phương và kiến thức về dân tộc. Chính sách ưu tiên, đãi ngộ trong ĐTBĐ cán bộ người DTTS chưa hợp lý. Hỗ trợ về vật chất là cần thiết. Tuy nhiên, phải cân nhắc chính sách ưu tiên điểm thi và xét tuyển; bởi lẽ chính

sách này hạn chế tinh thần nỗ lực của họ, tạo tâm lý ỷ lại. Trong xây dựng chính sách ĐTBĐ cán bộ người DTTS, cần chú ý nguyên tắc là tạo cơ hội để họ tự phát triển chứ không phải là triệt tiêu năng lực tự chủ, tự vươn lên của đối tượng. Đồng thời, tổ chức ĐTBĐ nâng cao trình độ phải theo nhu cầu công việc và vị trí việc làm. Đội ngũ cán bộ người DTTS các cấp có những nhiệm vụ khác nhau, đòi hỏi vốn kiến thức, kỹ năng khác nhau, cho nên cần xây dựng khung chương trình phù hợp. Vì vậy, giữa quy hoạch và đào tạo phải gắn liền với nhau. Nếu công tác ĐTBĐ cán bộ nhưng không sử dụng đúng ngành nghề đào tạo thì vừa không phát huy năng lực, vừa lãng phí nguồn lực đầu tư.

Trong điều kiện phát triển nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế, thì việc đổi mới công tác ĐTBĐ cán bộ là người DTTS là nhiệm vụ hết sức quan trọng, đảm bảo cho họ thích ứng kịp thời với những biến đổi thời cuộc, yêu cầu nhiệm vụ của công cuộc đổi mới và nhu cầu phát triển toàn diện vùng dân tộc. Vì thế, cần phải đổi mới toàn diện từ tuyển chọn đầu vào đến chương trình, nội dung, phương thức ĐTBĐ. Kết hợp chặt chẽ giữa đào tạo cơ bản với đào tạo lại, đào tạo với bồi dưỡng tại chỗ để ngày càng nâng cao chất lượng cán bộ. Họ sẽ là “những cánh tay nối dài” trong việc quán triệt, triển khai thực hiện mọi đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước ở vùng DTTS, mang lại lợi ích cho đồng bào và sự phát triển bền vững cho từng địa phương.

Hai là, đánh giá, bố trí sử dụng cán bộ người DTTS một cách chặt chẽ, hợp lý là một trong những nhiệm vụ quan trọng mà cấp ủy Đảng, chính quyền các cấp cần ưu tiên quan tâm. Cần nhận thức sâu sắc hơn tầm quan trọng xây dựng đội ngũ cán bộ người DTTS phải quán triệt sâu sắc đường lối chính trị, chính sách dân tộc của Đảng. Đánh giá đội ngũ cán bộ DTTS phải khách quan, toàn diện cả về số lượng, chất lượng, cơ cấu, phẩm chất, năng lực và xu hướng phát triển. Cần xác định hệ tiêu chí đối với cán bộ người DTTS để đánh giá khách quan, kịp thời khơi dậy và phát huy những mặt tích cực của họ trong thực hiện chức trách, nhiệm vụ. Bố trí, sử dụng cán bộ vừa tuân thủ nguyên tắc công tác cán bộ của Đảng, vừa đảm bảo cơ cấu, thành phần dân tộc, xuất thân, tính kế thừa, phát triển, chú trọng cán bộ địa phương, kết hợp với luân chuyển phù hợp với các yếu tố vùng đồng bào dân tộc, nhằm phát huy sức mạnh của cộng đồng các dân tộc trong phát triển các lĩnh vực đời sống xã hội. Đó chính là thực hiện quyền bình đẳng về công tác cán bộ vùng đồng bào dân tộc, tạo điều kiện cho vùng DTTS hòa nhập vào sự phát triển chung của đất nước.

Ba là, làm tốt công tác sơ kết, tổng kết đánh giá, rút kinh nghiệm về công tác xây dựng đội ngũ cán bộ người DTTS. Thông qua những hoạt động này để có sự điều chỉnh, bổ sung cho phù hợp, phát huy được tiềm năng, thế mạnh của đội ngũ cán bộ người DTTS trong quá trình triển khai thực hiện quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Phát

huy tính dân chủ trong thảo luận, đóng góp ý kiến xây dựng chương trình, đề án, thực hiện cơ chế, chính sách của đội ngũ cán bộ người DTTS, để họ có cơ hội, điều kiện được bày tỏ những quan điểm, ý kiến, nguyện vọng của mình về các chính sách liên quan. Đó là những điều kiện thực tế bảo đảm cho cán bộ người DTTS thực hiện, bộc lộ khả năng, vốn sống, trình độ hiểu biết trong mọi hoạt động. Thông qua sơ kết, tổng kết, đánh giá, rút kinh nghiệm cũng là dịp để biểu dương, khen thưởng, nhân rộng những điển hình tiên tiến là cán bộ người DTTS có nhiều thành tích đối với sự phát triển địa phương. Đó là động lực để họ tiếp tục đóng góp, cống hiến bằng cả tinh thần, sức lực, quyết tâm vượt khó, đem lại cuộc sống hạnh phúc cho đồng bào các dân tộc và vươn lên, góp phần vào thành tựu chung của công cuộc đổi mới đất nước.

Có thể nói, thành tựu về xây dựng đội ngũ cán bộ người DTTS và những đóng góp của họ đối với sự phát triển toàn diện các vùng đồng bào dân tộc, miền núi, vùng sâu, vùng xa trong những năm qua là minh chứng hiện thực trong việc quán triệt và thực hiện những quan điểm, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về dân tộc và đội ngũ cán bộ DTTS. Trong giai đoạn mới có những thuận lợi và khó khăn, thách thức mới, đòi hỏi xây dựng, phát triển đội ngũ cán bộ người DTTS là nhiệm vụ quan trọng của cả hệ thống chính trị, toàn dân, toàn quân và chính đồng bào DTTS./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2001), *Văn kiện Đảng Toàn tập*, t.13, Nxb Chính trị quốc gia
2. Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2018), Nghị quyết Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương Khoá XII Về *tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược, đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ*
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2001), *Văn kiện Đảng Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia
4. Đảng Cộng sản Việt Nam (2003), *Văn kiện Hội nghị lần thứ 7 Ban Chấp hành Trung ương khóa IX*, Nxb Chính trị quốc gia
5. Đảng Cộng sản Việt Nam (1989), Nghị quyết của Bộ Chính trị Về *một số chủ trương, chính sách lớn phát triển kinh tế-xã hội miền núi*
6. Đảng Cộng sản Việt Nam (2003), *Văn kiện Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương khóa IX*, Nxb Chính trị quốc gia
7. Ban chỉ đạo Tây Bắc, Báo cáo về tình hình hình dân tộc và thực hiện chính sách dân tộc ở Tây Bắc, Yên Bái, tháng 8/2017
8. Trương Minh Dục, Trương Phúc Nguyên (2018), *Xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức người dân tộc thiểu số ở Việt Nam*, lyluanchinhtri.vn